

Dayırbek Kazakbayev

(1940)

Dayırbek Kazakbayev 1940 yılında doğdu. SSCB Yazarlar Birliği üyesidir. Moskova'daki M. Gorkiy Enstitüsünü bitirmiştir. Filoloji İlimlerinin doktor adayıdır. Kırgızistan'ın Nesir cemiyetinin katibi olarak çalışmaktadır.

"Arzu", "Bozkır şarkı söylüyor", "Sülün sesi", "Tazim", "Aydın gölün kuğusu", "İki adım yol", "Öğle vakti kışkırtısı" adlı kitapların yazarıdır. Bişkek'te yaşamaktadır.

Hikaye

KÜKÜK MENEN ZEYNEP / GUGUK KUŞUYLA ZEYNEP

Şaardın çet cagındagı çoñ koroonun ortosuna öskön kara daraktın tübünö ornotulgan cıgaç tapçandın üstündö epeyip bir kempir oturat. Köp-kök çañkaygan asmanda ay appak tiyip turat. Badırayıp cangan koyu cıldızdar berilep, tömön cerge tüşö kalçuday öñdönöt. Terebel özgöçö tımtırs, aba salkın. Daraktın butagında nebaktan konup oturganbı ce kayaktandır azır ele uçup keldibi, kükük ün saldı:

- Kş-ş!..
- Aylanayın, kükügüm, sen dağı keldiñbi? - Kempir süyünö baş kötörüp, düpküröp öskön daraktın karañğı butaktarına karadı. Eç can körüngön çok.
- Ooba, keldim, - dedi kükük. - birok "dağı keldiñbi" degeniñiz kanday, eneke?
- Men seni köpkö küttüm. - Kempir ordunan asta kozgoldsu.
- Ene... kş-ş! Bizdin, kükükördün ünü katıp kalbadı. Caydın saratan kezi... men sizdi taanıbayt ekem. Siz kimsiz?
- Meni taanıbay turasıñbı, karaldım?
- Ooba. Siz kimsiz? Kş-ş!
- Men Zeynep emesminbi. Senin tügöyüñ.
- Tügöyüñ?! Kandayça tügöyümsüz? Kş-ş!.. Men cumurtkadan çegilip carık düynögö köz carıp çıkkanı özümçö boor kötörüp cetilip kelatam. Men uyadan calgızın.
- Aytkanıñda kalet çok, kükügüm. Bizdin şıbagabız oşo. Biri-biribizdi sağınıp, izdeşip tabışpaybız. Tagdır bizdi emnege mınçalık kordogon.
- Sözüñüzgö tüşünbödüm. Kş-ş!
- Beri maga cakınıraak konçu, körünböy catasıñ. Öñüñö karayın. Karıp, arıdım. Söök-saagım sızdap ooruyt, közümün kurçu ketti. Meni çındap taanıbay turasıñbı, kükügüm?
- Ooba. Men sizdi murda körböptürmün. Kş-ş!.. Mına, cakın kondum, ene. Körüp atasızbı emi?
- Çok, körgönüm çok.
- Men kiçinekeymin, bıyl arañ eki çaşka tolom.
- Seni kim bagıp çoñoyttu?
- Saraygır.
- Kurgurum. Özüñ küküksüñ, a apañ saraygır.
Kükük ızalanıp cünün ürpöyttü:
- Kş-ş! Men bolgonu, sizdin gana suroñuzga coop kaydardım. Saraygır caman kuşpu?
- Şorduum!
- Kş-ş! Tabañız kangıday emnesi bar. Şorduu bolguday men tilemçi belem?!

Şehrin kenar mahallesinde büyük avlunun ortasında büyümüş siyah ağacın dibine yerleştirilmiş ağaç oturakta yaşlı bir kadın oturuyordu. Masmavi gökyüzünde ay parlıyordu. Parıldayarak yanan yıldızlar yakınlaşıyor yere düşecek gibi görünüyordu. Etraf bir başka sessiz, hava serindi. Ağacın dalında çoktan beri burada olan ya da daha yeni gelip konan Guguk kuşu seslendi.

- Kışş..
- Kurban olayım, guguğum, seni yine mi geldin? - Yaşlı kadın sevinçle başını kaldırarak kocaman ağacın karanlık dallarına baktı. Hiçbir şey görünmüyordu.
- Evet, geldim, dedi Guguk kuşu. - Ama "yine mi geldin" demenizi doğrusu anlayamadım, Anacığım?
- Ben seni çok bekledim. - Yaşlı kadın yerinden hafifçe kıpırdadı.
- Anne.. Kışş! Bizim, gugukların sesi kesilmez mi. Yazın sıcak günleri... Ben sizi tanımıyorum. Siz kimsiniz?
- Beni tanıyamadın mı, yavrum?
- Evet. Siz kimsiniz? Kışş!
- Ben Zeynep'im. Senin eşin.
- Eşin?! Nasıl eşinsiniz? Kışş... Ben yumurtadan çıkarak aydınlık dünyaya göz açtığımın beri kendim büyümekteyim. Ben yuvadan tekim.
- Söylediğinde yanlış yok, guguğum. Bizim kaderimiz bu (Bize düşen pay işte bu). Birbirimizi özleyip, arar ama kavuşamayız. Kader bizi neden bu kadar horladı?
- Sözlerinizi anlayamadım. Kışş!
- Beri gel bana yakın bir yere kon, görünmüyorsun. Yüzünü göreyim. Yaşlandım, yoruldum.
Kemiklerim sızlayıp ağrıyor, gözüüm eskisi gibi keskin değil. Beni gerçekten tanıyamadın mı, guguğum?
- Evet. Ben sizi önceden hiç görmemişim. Kışş!.. İşte, yakın kondum, ana. Şimdi görüyor musunuz?
- Hayır, göremedim.
- Ben küçücüğüm, bu yıl ancak iki yaşına basacağım.
- Seni kim besleyip büyüttü?
- Saraygır (bir kuş türü).
- Zavallım, kendin guguksun, annense saraygır.
Guguk gücenerek tüylerini kabarttı:
- Kışş! Ben sadece sizin sorduğunuz soruya cevap verdim. Saraygır kötü kuş mu?!
- Zavallım!
- Kışş! Oh olsun der gibi haliniz var. Zavallı diyorsunuz, niye ben dilenci miyim?!

- Şorduu emey, baktılıusuñbu?
- Bakıt?.. Al tuurasında men oyloptormun. Antip oylonçu cagday başıma tüşkön emes.
Aytpadımbı, men çaşmın.
- Küküktördün baarisinin beşenesine buyurganı oşol.
Men dağı özümde küküktöy sanaym.
- Adam turup özünüzdü kuş sanagan kızıkta ekensiz.
Kş-ş!
- Adep törölüp Zeynep atka kongonumdan tarta men tuura emes caralgam, tügöyüm.
- Zeynep? Misalı, ismiñiz maga cagat. Mukam, ukkuluktuu... Menin atım kim, aligçe bilbeym.
- Senin atıñ-Kükük. Baardık küküktördün atı biröo ele
- Kükük.
- Anı bizge kim koygon?
- Adamdar. Adamdar oşentip, silerdi başka kuştardan ayırmalaş üçün. Caratılıştı türdüü kuştar köp emespi. Kögüčkön, tarançı, üpüp, saraygır..
- Sayargır - booruker kuş. Düynödö andan meerman, keñpeyil kuş cok.
- Oşentkeniñ cakşı. Al seni telçiktirip östürdü, karızdarsıñ. Kör tirlik ak niyetiñdi buzaptır.
- Kş-ş! A siz emnege özünüzdü küküktün tügöyümün deysiz?
- A-a bilbeysiñbi, kakmarım!- Kempir düpküröp öskön daraktın kalıñ calbıraktarının arasın tiktedi. Kükük körüngön cok.
- Siz meni tildebeñiz. Kş-ş! Tildegidey men eç camandık kılğan cokmun. - Kükük terigip kempirge aybat kıldı.
Anın açuulanganına kempir caydarı cılmayıp, tüşkürüp koydu.
- Antkenime kapetpe. Baarına künöökör, bu- tirüülük: aktı kara, karanı ak kılğan.
- Biz tirüübüzbü, ene?
- Tirüü emey! - dep çoçudu kempir.
- Siz coop aytkan coksuz. Adam turup özünüzdü kükük sanaganıñız kandaçça?
- Kükük menen Zeynep egiz bolgon degen eldin imişi. Adam tolkup turgan köl, öz maksatına cetiş üçün arı urunat, beri urunat, col izdeyt.
- Azap çekken, keyigen maanayıñız bar sıyaktuu, ene!?
- Taptıñ, tügöyüm. - Ansız da büçülönüü çapanının boorun kımtılandı kempir. - Sen, - dedi al eegin şalp ettire sorup. - añkoom, bu çaşoonun tiri ukmuş çaşırurun sırların tüşünüögö tişin katalek. Baardık kuştar sendey emes. İşençek, kıyalkeç turbaysıñbi. Kanat sermep ay-asmanga kaykıp uçup, tınbay küküktögönüñü köp körüp, ünümü ukkandar köñülü açılıp, suktanıшат dep oyloysuñ. Munuñ senin baktılıuluğuñ.
- Ünümö sıymıktanganım ıras, eneke.
- Senin asılkeç, kiçi peyil, bala kıyalıñ kimge kerek? Balkim, kimdir biröölörgö çın ele rahat, tattuu sezimler tar-tuularsıñ..
- Tölgö salganday süylöysüz da, eneke. Ooba, men küküktögönümö maktanam, aytpadımbı. Köp ele candardın ünümö maaşırılanıp, berilip tıñşagandarnı baykaym. Canıma atayılap cakındap kelişip da kulak türüşöt.
- Ay, tañ!?
- Men sayraganımdı ukkandardı dos, coldoş tutup, ılımsınıp, ogo beter ergip tañşıym.

- Zavallı değıl de bahtlı mısın?
- Baht?.. Bunun hakkında ben hiç düşünmemiştim. Başıma bunları düşünecek hal de gelmedi.
Söylemedim mi, ben küçüğüm.
- Gugukların hepsinin alınına yazılan budur. Ben de kendimi guguk gibi görürüm.
- İnsan olduğunuz halde kendinizi guguk sanan ilginç biriymişsiniz. Kişş!
- Doğup da Zeynep adını aldığımдан beri ben yanlış yaratıldım, eşim.
- Zeynep! Örneğın, isminizi beğeniyorum. Ahenkli, dinlenebilir... Benim adım ne, hâlâ bilmiyorum.
- Senin adın Guguk. Bütün gugukların adı bir tane - Guguk.
- Bu ismi kim verdi bize?
- İnsanlar. Böylece sizi başka kuşlardan ayırt edebilmek için. Yaradılıştı türlü kuşlar çok değıl mi.
Güvercin, tarla kuşu, baykuş, saraygır..
- Saraygır şefkatli bir kuştur. Dünyada ondan merhametli, alçak gönüllü kuş yoktur.
- Bu söylediğın güzel. O seni besleyip büyüttü, borçlusun. Acımaz hayat senin iyi niyetini bozamamış.
- Kişş! Siz neden kendinizi gugugun eşiyim diyor-sunuz.
- A, bilmiyor musun, akılsızım! - Yaşlı kadın kocaman ağacın güür yapraklarının arasına bakındı.
Guguk kuşu görünmedi.
- Siz beni azarlamayın. Kişş! Azarlayacak kadar kötü bir şey yapmadım. -Guguk kuşu kızarak yaşlı kadına terslendi.
Onun sinirlenmesine yaşlı kadın gülümsedi ve bir of çekti.
- Söylediklerime sinirlenme. Her şey için suçlu olan yaşam : akı kara, karayı ak eden.
- Biz diri miyiz, ana?
- Diri değıl de! - diyerek irkildi yaşlı kadın.
- Siz cevap vermediniz. İnsan olduğunuz halde kendinizi guguk kuşu olarak görmeniz nasıl oluyor?
- Guguk kuşu ile Zeynep ikiz olduğunu halk söylüyor. İnsan dalgalı bir göl, kendi amacına ulaşmak için oraya, buraya çarpar, yol arar.
- Acı çekmiş, çile çekmiş bir haliniz var gibi, ana!?
- Buldun, eşim. - Zaten kavrılmış olan elbisesinin önünü kapattı yaşlı kadın. - Sen, dedi dudaklarını emerek.
- Akılsızım, bu hayatın hayret verici, gizli sırlarını anlamaya daha yaşın küçük. Herkese güvenen, hayalci birine benziyorsun. Kanat çırpıp gökyüzüne uçarak, durmadan öttüğü görüp, sesimi duyanların gönlü açılır, imrenir diye düşünüyorsun. Bu senin mutluluğın.
- Sesimle gurur duyduğum doğru, anacığım.
- Senin şen şakrak, alçakgönüllü, çocuksu hayallerini kime gerek? Belki gerçekten birilerine huzur, tatlı hisler sunarsın..
- Fala bakmış gibi konuşuyorsunuz, anacığım. Evet, ben ötüşümle övünüyorum, söyledim ya. Bir çok canlının sesimi memnunlukla, kendilerini vererek dinlediklerini fark ediyorum. Yanıma özellikle yakın gelip kulak verirler.
- A, hayret!?
- Ben, ötüşümü dinleyenleri dost, arkadaş bilir, ısırır; daha da fazla eriyerek öterim.

- Birok tañşığanıñ uzakka sozulabı. Üñüñdü ukkan soñ mooku kanıp alar kol şiltep basıp ketişpeybi?

- Kş-ş!

- Kükügüm, sen maga açuulanba. Ulgayıp uşul çaşka kelgeni men neçen coldoş, dostordu kütköm, kadir-barkın dalay kötörgöm. Tölgöm senden da menin özümö taandık.

- Anan emne boldu, ene?

- Köñülçöök, eç kimge ziyanım çok ele.

- Anan emne boldu?

- Bugün mintip bak tübüñdö, ay nurunan da çaşınıp, calgızırıp, müñküröp oturam. Carıktan karañğıga kaçam, saga, caralanbagan çaş cürögüñö itirkeyim kelet.

- Antişniñzidin sebebi emne, kim küñöölü, ene?

- Tirüülük. Köñ ookat. Özüm dagı.

- Özüm dagı? Özünüz bolsoñuz, oñdop albadıñızba?

Kş-ş!

- Al uzak söz kükügüm.

- Ulutuñuz kim?

- Ulutum -apa. Apa- eç ulutka bölünböyt, kaçan bolbosun, kayda cürböñün al bir uluttun ökülü.

- Men eç kaçan eç kimdi "apa" degen emesmin. Kş-ş!

- Senin ayrılbas şoruñ oşondo. Eköobüz tabiyatınan tuura emes caralıptırız. Men-senin tügöyüñ, küküktün egizi - Zeynep... Küküktü enesi cumurtkalay tuup çiy tübüñö talaaga taştap ketet, a Zeynepti balası bakpay karoosuz kaltırat. Tağdırızga biz emnebizden cazdık?

- Siz suroogo tappagan cooptu men kaydan tabayın. Men bir muştumday boz çimçikmin. Kş-ş!.. Emne uktabay oturasız? Tün bir ubak. Ay batıp barat. Cürüñüz, üyüñüzgö uzatıp koyoyun, es alıñız. Erteñ da küñ bar.

- Maga baarı ubak birdey, küñbütünbü. Söögü eskirip karılığı cetkende adam uşintip kalat beyim? Salkındı eñseym, karañğıda eendep calgız boluunu kaalaym. Es alıñ kelse, sen bara goy.

- Kş-ş!?

- Erteñ dagı uçaşın, ünüñ bütsö da küñüñ bütölek. İçin den tañşı. Aman bolsoñ dagı uçuru kelet, küküktöyşüñ.

- Emdigi cazında!- dep, kuduñdap kıykırıp iydi kükük. Anın ünü şañk etip, köz aldına suluu, cadırıp gül caynagan caz mezgili elestedı.

Kempir da kandaydır süyünüp ketti. Kükük elestetken cazdın carkın cüzün bet mañdayınan körüp,

köñülü cayıttay açıla tüştü. Al mintip oygo çömüldü:

"Eki ooz ele söz: "emdigi cazında!" Cırgal, kooz düynösün karasañ munun! Iras da. Ölbögön canga cakşılıktın kaçan keleeri çektelgen emes. Teskerisinçe, cakşılık kişini kaçan taştap keteeri belgisiz: carkırağan küñdördün birinde ele cer sorgonsup sıypalatıp taptırbay kalat".

- Kş-ş!

Kempir çoçup baş kötördü.

- Oy, kükügüm! - dedi al kolun cañsap, karañğıdan küküktü körçüdön beter tuş-tuşu eleñdep karanıp. - Sen aliğe ketpey mindasıñba?

- Ooba. Sizge kezdeşkenime ıraazımın, ene. Sözdörüñüz kızkıttay eken. Men emi karañğıda kayda uçup barmakmın. Uşu daraktın butagında tünöym. Özünüzçü? Üyüñüz kayda?

- Uşu koroodo. Uşu baktın tübüñdö.

- Koyuñuzçu carabagan sözdü. Adamdın çaşagan tamı bolot. Kş-ş!

- Ay-ay, çunagım! - Kempir küküktü şıldıñdaganday mılçıñdap küldü. - Tambı? Tamım tıgine!- Kempir kol ser-

- Ama ötüşün fazla uzuyor mu? Sesini dinledikten sonra hevesleri geçip, el sallayarak gitmiyorlar mı?

- Kişş!

- Guguğum, sen bana kızma. Bu yaşa gelen ben nice arkadaş, dostları bekledim, kadir kıymetlerini hep yüce tuttum. Falım senden daha fazla kendime ait.

- Sonra ne oldu ana?

- İyi kalpli, kimseye ziyanım yoktu.

- Sonra ne oldu?

- Bugün işte böyle ağacın dibinde, ay ışından bile saklanarak, yapayalnız oturuyorum. Aydınlıktan karanlığa kaçıyorum, sana, yaralanmamış yüreğine imreniyorum.

- Böyle düşünmenizin sebebi ne, kim suçlu ana?

- Hayat. Geçim derdi ve de kendim.

- Kendim! Kendinizse düzeltemediniz mi? Kişş!

- Bu uzun bir hikaye guguğum.

- Milliyetiniz ne?

- Milliyetim - ana. Anne hiç milliyet bölünmez, ne zaman olursa olsun, nerde olursa olsun o bir milletin üyesidir.

- Ben hiçbir zaman hiç kimseyi "anne" demedim. Kişş!

- Senin kaderin bu. İkimiz doğuştan yanlıştır yaratıldık. Ben senin eşin, guguğum ikizi Zeynep...

Guguğum annesi yumurta şeklinde çalının dibine bırakıp gider, Zeynep'e ise çocuğu bakmaz. Bizim kaderimiz neden böyle yazıldı?

- Sizin soruya bulamadığımız cevabı ben nereden bulayım. Ben yumruk kadar bir kuşum. Kişş!.. Neden uyumuyorsunuz? Gece hayli uzun. Ay batıyor. Yürüyünüz, eve kadar eşlik edeyim, dinleniniz. Yarın da gün var.

- Benim için vakit aynı, gece gündüz fark etmez. Yaşlanınca insan böyle olurmuş. Serinliği özliyorum, karanlıkta yalnız başıma olmak istiyorum. Dinlenmek istiyorsan sen git.

- Kişş!

- Yarın uçacaksın, sesin bitse de günün bitmedi. İçinden mırıldan. Sağ olursan yine zamanı gelir ötersin.

- Gelecek yaz! - diyerek, sevinçle bağırırverdi guguğum. Onun sesi, göz önüne güzel, çiçeklerle dolu yazı getirdi.

Yaşlı kadında her nedense gülümsedi. guguğum hatırlattığı yazın yüzünü karşısında görüp, gönüllü yala gibi açılıverdi. O şöyle bir düşünceye daldı:

"İki kelimelik söz: "gelecek yaz!" Ne güzel, süslü dünyasına bak şunun! Gerçek. Ölmeyen cana iyiliğin ne zaman geleceği belirsiz değil, tersine, iyiliğin adamı ne zaman bırakıp gideceği belirsiz: Tam parlak günlerinin birinde yere girmiş gibi bulunmaz olur".

- Kişş!

Yaşlı kadın irkilerek başını kaldırdı.

- Hey guguğum! - dedi yaşlı kadın elini sallayarak, karanlıkta guguğum görecekmış gibi her tarafa bakınarak. - Sen hâlâ gitmedin mi, burada mısınız?

- Evet. Sizinle karşılaştığım için mutluyum, ana. Sözleriniz çok ilginçmiş. Ben şimdi karanlıkta nereye uçayım. Bu ağacın dallarında geceleyeceğim. Ya siz? Eviniz nerede?

- Bu avluda. Bu ağacın dibinde.

- Bırakın boş lafları. İnsanın yaşadığı evi olur. Kişş!

- Ah, ah, garibim! - Yaşlı kadın guguğumla alay eder gibi kıs kıs güldü. - Ev mi? Evim orada! - Yaşlı kadın

pip tee oboçodo zañırıp turgan eki katar tamdı körsöttü. - Tuura, adamdar üysüz çaşabayt. Menin tamım oşol.

- Tamıñız şańkayıp ak saray turbaybı. Terezelerinin köptüğü. Kş-ş! Anan emnege bu cerde, bak túbündö oturasız. Barıp töşögüñüzde uktabaysızbı?

- Uktoogo cetişem, kükügüm.

- Sizdikindey menin eki katar ak sarayım bolso. Kş-ş!

- Ay-ay!.. Sarayñ bolso emne kılát eleñ? Kereldin keçke körbögön televizor tiktemeksiñ.

Özüñö okşoş maces, meesinen acırap alcıgan, ömürünön ölümü cakın, kününün bütöörün mança cumup sanagan karı-kartañdardın katarında bücüröp oturmaksiñ.

- Kş-ş!.. Men çaşım dedim go, ene!?

- Dedñ, dediñ! Men seni emes, özümdü kelekelep, özümdü şıldıñdap atam. Özümü cana özümö okşogon ondogon askan-toskon kart şümşük Zeynepteri.

- Menin düynö cüzündö oşonçoluk köp tügöyüm barbı? Kş-ş!

- Dağı kançası bul sarayda emes, kükügüm.

- Emne, silerdi cıynap kelip kamap salganbı?

- Ooba akılsızım.

- Kş-ş!

- Bul türmö da emes, bizdin kümbözübüz. Biz tirüülöy kömülgön ölüktörbüz.

- Ene, siz ançalık terikpey, ızalanbay, özünüzdü, meni dağı kor tutpay süylöñüzçü, suranam.

- Makul.

- Ce balkım, sizdikindey ak sarayım coktuguna şıldıñdap atasızbı, ene?!

- Carayt, terikpeyin. Iras ele! Kaysı arıma terigem.

Kaysı arıbizga, kıyındıgıbizga biz,

Zeynepter terigebiz.

- Bul tamda kaçantın beri çaşaysız? Sizdi murda körböptürmün.

- Eki cıldan aştı. Ak saraydı ökmöt salgan. Bizdi sıy-laganınan, ırmattaganınan, kam

körgönünön. Anı pansion - "Kartañdar üyü" deyt.

- Bul üydü men abdan caktıram, ene. Parkı suluu, alleyaları tüp-tüz, şaardın ızı-çuusunan alıs, döñdö. kızıl-tazıl gül caynap, atrı cıtı añkıyt. Bu, siz oturgan daraktı karañızçı, miñ türkün kuş çaşınsa da eç kim izdep tapkısız.

- Kükügüm, köziñ kurç, kökürögüñ taza. Suluuluktı körüp turasıñ. Mınday suluuluktı çaştar gana baalaşat.

- Sizderge, karıyalarga dele suluuluk kerek. "Caşında bersin meenetti, karganda bersin döölöttü" deşet go adamdar. Mına emi, karıgan çağıñarda döölötkö çömülüp-süzdör. Kş-ş!.. - Kükük kıyıpçıktap tınçsızdanıp, tamdın aldı cagın eleñdep karandı. Ayaktan basıp cürüşkön karaandar köründü.

- Peyliñe rahmat. Örkönüñ össün, kükügüm. - dep alkadı kempir.

- Balapanıñız barbı, ene?

- Bar, kükügüm.

- Süyösüzbü?

- Toguz ay tolgotup, boor etiñen cıkkın balapanıñdı süyböy koyçu beleñ! "Balanın barı da balee, coğu da balee" dep tuura aytışat. Ene üçün balanın ömürün tilöödön artık bakıt cök.

- Kş-ş!.. Kimdir biröö tamdın aylanasında it eerçitip basıp cüröt. Sizdi izdeşkender bolbosun?

- Al- küzötçü. - Kempir tam cakka kılçaydı. Karaandar körüñgön cök.

- Bıyakkı kelatışabı?

elleriyle işaret ederek yan yana duran kocaman iki evi gösterdi. - Doğru insanlar evsiz yaşamaz. Benim evim orası.

- Eviniz kocaman bir beyaz saraymış. Pencerelelerinin çokluğuna bak. Kişş! Peki niye burada, ağacın dibinde oturuyorsunuz. Gidip döşeğinizde uyusanıza.

- Uyumaya vaktim var, guguğum.

- Sizininki gibi benim iki sıra evim olsa. Kişş!

- Ay, ay!.. Sarayın olsa ne yapardın? Sabahtan akşama kadar televizyon seyrederdin. Senin gibi avare, aklından adaşmış, ömründen ölümü yakın, günlerinin biteceği ni parmakları ile sayan yaşlıların arasında otururdun.

- Kişş!.. Ben gencim dedim ya, ana!?

- Dedin, dedin! Ben seni değil, kendimi yeriyor, kendimle alay ediyorum. Kendimi ve kendime benzeyen bir sürü evsiz barksız, yaşlı, zavallı Zeynep'leri.

- Dünya yüzünde o kadar çok eşim var mı? Kişş!

- Daha bir çoğu bu sarayda değil, guguğum.

- Ne, sizleri toplayıp getirip kapattılar mı?

- Evet akılsızım.

- Kişş!..

- Burası hapisane de değil, bizim mezarımız. Biz diri diri gömülen ölüleriz.

- Ana, siz bu kadar kızmadan, gücenmeden, kendinizi ve beni horlamadan konuşunuz, rica ediyorum.

- Peki.

- Belki de sizininki gibi beyaz sarayım olmadığı için alay ediyorsunuz, ana?!

- Tamam, kızmayacağım. Gerçekten! Hangi arıma güceneceğim. Hangi suçumuz için, hangi erliğimiz için biz, Zeynep'ler güceneceğiz.

- Bu evde ne zamandan beri yaşıyorsunuz? Sizi önceden görmemişim.

- İki yılı geçiyor. Beyaz sarayı devlet yaptırdı. Bizi saydığınan, hürmet ettiğinden, bizi düşündüğünden. Pansiyon ya da "Yaşlılar evi" diyorlar.

- Bu evi çok beğeniyorum ana. Parkı güzel, etrafı dümdüz, şehrin gürültüsünden uzak, tepede.

Kırmızı, yeşil çiçeklerle dolu, mis gibi kokuyor. Şu, sizin oturduğunuz ağaca bir bakın, bin türlü kuş saklansa bile kimse arayıp bulamaz.

- Guguğum, gözlerin keskin, yüreğin temiz. Güzelliği görüyorsun. Böyle güzelliğin değerini sadece gençler bilir.

- Sizlere, yaşlılara da güzellik gerek. "Gençken versin mihneti, yaşlandığında versin devleti" der ya insanlar. İşte şimdi, yaşlandığımızda devlete konmuşsunuz. Kişş!.. - Guguk, gözleri pırıldayarak kıpırdanıyor; evin alt tarafına bakınıyordu. Orada dolaşan karaltılar göründü.

- Nezaketine teşekkür ederim. Büyüyüp gelişesin, guguğum. - diyerek hayır duasında bulundu yaşlı kadın.

- Yavrunuz var mı ana?

- Var, guguğum.

- Seviyor musunuz?

- Dokuz ay çilesini çekip, bağır etinden çıkan yavrunu sevmez misin! "Çocuğun varı da bela, yoğu da bela" diye doğru söylüyorlar. Ana için evladının ömrünü dilemekten yüce mutluluk yoktur.

- Kişş!.. Her kimse evin etrafında itle beraber dolaşiyor. Sizi arayanlar olmasın?

- O, bekçi. - Yaşlı kadın eve doğru döndü. Karaltılar görünmedi. - Buraya mı geliyorlar?

- Çok. Tamdın artına ketişti.
- Menin bu cerde oturganımdı bilbesin.
- Emne üçün?
- Alıp ketişet. Akırın unçuk.

- Kş-ş! Kükük kempirdin kolunan tayak kördü. Tayagın tizesine bekem kısıp, çımbıt çüködöy böğüp, dabışın çıkarbay dımıp kaldı. Al aksak, butu ooruluu ele. Zeynep ketse, calgız kalaarınan çoçudu kükük. Birinçi iret uşınıtıp calgızdıktan çoçudu. Tügöyünö könüğüşö tüşüptür. Kanatın kımtıp, boyun cımırdı.

Aylana cımırıp tımtırs. Can alçuday, bir kezde da uşunday tımtırtıktı başınan ötkörgönün estedi

kempir. Anda bölmö içinde balası eköo oturuşkan. Bir camandık aldıda kütüp turganın, anı ugusa albay atkanın sezgen kempir. Balası kandaydır müşkül tüşüp, sanaa tartıp, tüşüktönüp, ulam-ulam oozun taptap, birok aytçusun açık ayta albay kıynaldı. Oşentip eköo köpkö oturuştu. Kempir sözdü uulunan küttü, a uulu bolso sözdü apam baştasa dep oturdu. Bir ubakta kempir ooo üşküründü. Üşkürük ortodogu abaldı ceñildetip iydi. Divanda, küñürt karañgılıkta üñküyüp oturgan balası baş kötörüp apasına karadı.

- Uulum, kıynalba. Camandıktan cürök carılбайt, - dedi Zeynep.

- Apa, tüşünsöñ... - dep mukaktandı balası.
- Çeçtiñerbi? Iğñan çıkpaym.
- Tuura tüşün, apa! - Uulu söztün kaytalap, eerdin tiştenip, ıylap cibergenı arañ turdu.
- Ölüp attım bele. Men kuruyun, karğan çağımda seni münkürotkön.

- Pansiyonun şartı cakşı eken. Özüñ kuraktuu kempirler, çaldar çaşaşat. Kattap turam.

- Kaçan alıp barasıñ? Murdatan aytıp koy dayardan-ganga.

- Erteñ.
- Carayt. Kuday saga kubat bersin. Neberelerimdi gana sağınam go.

- Alardı da üzböy kattatıp turam.
- Öz boyuña karap, tıkan bol, balam.
- Kişiler aylap-cıldap dele oorukanalarda catıp atış-payı. A pansion - üy.
- Men makulmun, aldıña keteyin balam.

Balası başka söz aytkan çok, divandan turdu da, aşkana cakka basıp ketti. Al aşkanaga barıp calgız kalıp ıylaganın bildi apası. Anı soorotkonu bir ookumda Zeynep aksañdap dubaldı tayançıktap dalisten ötür aşkanaga barsa, anda balası çok bolup çıktı. Üydö eç kim çok eken...

- Oo, caratkan pendem! - dep şıpşındı Zeynep.
- Kş-ş! Birdeme dediñizbi, ene?
- Oygoosuñbu, küküğüm?
- Bugün emnegedir öto sakmın. Sizge kezdeşkenimen go, sıyağı.

- Canağılar cürüşöbü?
- Kimder, ene?
- İt menen küzötçü?
- Kş-ş! Alar baya tam artına buruluşkan, kayra beri kaytışkan çok. Siz bir paska çırım etip aldıñız okşoyt. Oygotpodum.

- Közüm ilinip ketiptir. Tüş kördüm, - dep, kempir kalp cootkotup küküktün söztün koldop, oygotpodum dege-

- Hayır. Evin arkasına gittiler.
- Benim burada oturduğumu bilmesin.
- Niçin?
- Alıp götürürler. Alçak sesle konuş.
- Kişş! - Guguk yaşlı kadının elindeki değneği gördü.

Değneği sıkıca dizlerinin arasına sıkıştırılmış, iki büküm halde, ses çıkarmadan dura kaldı. O aksak, ayakları ağrıyordu. Zeynep giderse yalnız kalacağını düşünerek irkildi guguk. İlk defa böyle yalnızlıktan ürktü. Eşine alışır gibi olmuştu. Kanatlarını yapıstırarak, boynunu eğdi.

Etrafa sessizdi. Can alacakmış gibi, bir zamanlar böyle bir sessizliği başından geçirdiğini hatırladı, yaşlı bir kadın. O zaman odada oğlu ikisi oturuyorlardı. Kötü bir şeyin beklediğini, ama bunu söyleyemediğini sezmişti yaşlı kadın. Oğlu zorlanıyor, kaygılanıyor, ağzında bir şeyleri geveliyor, ama söyleyeceği şeyi açıkça söyleyemiyordu. Bu şekilde bir hayli oturdular. Yaşlı kadın ilk sözü oğlundan bekliyordu, oğluya annem lafa başlasa diyordu. Bir ara yaşlı kadın ağır ağır of çekti. Bu of çekiş ortalığı biraz gevşetti. Divanda, zifiri karanlıkta, iki büküm oturan oğlu başını kaldırarak annesine baktı.

- Oğlum, zorlanma. Kötülükten yürek yarılmaz, - dedi, Zeynep.

- Anne, anlarsın... - diyerek durakladı oğlu.
- Karar verdiniz mi? Ne diyorsanız onu yapacağım.
- Yanlış anlama anne! - oğlu sözlerini tekrarlayıp, dudaklarını dişleyerek, ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

- Öliyor muyum ki. Ben kahrolayım, yaşlı halimle seni böyle çıkılmaz hale getiren.

- Pansiyonun olanakları iyiymiş. Senin yaşındaki kadınlar, erkekler yaşıyor. Sürekli uğrayacağım.

- Ne zaman götüreceksin. Önceden söyle hazırlanmak için.

- Yarın.
- Olur. Allah sana kuvvet versin. Torunlarımı özleyeceğim herhalde.

- Onları da devamlı götüreceğim.
- Kendine mukayyet ol oğlum.
- İnsanlar aylar, yıllar boyu hastanede de yatıyorlar ya. Pansiyonsa ev sayılır.

- Ben kabulüm, kurban olduğum yavrum.
Oğlu başka bir şey söylemedi, divandan kalktı ve mutfığa doğru gitti. Oğlunun mutfığa gidip, yalnız başına kalıp ağladığını anladı annesi. Oğlunu teselli etmek için anında Zeynep aksayarak, duvara dayanarak güçlük- le mutfığa vardığında, oğlu mutfakta yoktu. evde hiç kimse yoktu...

- Ah, yaradan! - diye söylendi Zeynep.
- Kişş! Bir şey mi söylediniz, ana?
- Uyanık mısın gugugum?
- Bugün nedense oldukça sakım. Size rastladığımdan olsa gerek.

- Biraz öncekiler hâlâ dolaşıyorlar mı?
- Kimler anne?
- İt ile bekçi?
- Kişş! Onlar biraz önce evin arka tarafına dönmüşlerdi, geri dönmediler. Siz biraz kestirdiniz galiba. Uyandırmadım.

- Gözüm ilişip gitmiş. Düş gördüm, diyerek yaşlı kadın yalan söyleyerek, gugugun sözlerini kolladı ve uyandırmadım demesine içinden memnun olmuş gibi

nine içinen iraazi cılmaydı. - Tüş özünçö kaniyet. Karıgan-
da uyku kelbey, tüş da çooçurkap kaçıp seyrek körünöt.

- Tüş? Anıñız emne, ene?

- Adamın önündö başınan ötköndörü uktap catkanda
kayra kaytalanat tüş bolup.

- Munuñuz bir kündü eki çaşoo turbaybı. - dep tañ-
dandı kükük.

Kempir oylogonsup kaldı.

- Eki çaşoo teñ tattuu, - dedi al bir azdan kiyin. - Eköo
teñ taşıgan suuday kölbüp, kokus koluñan çıksa balıktay
cılmışıp, ekinçi karmatpayt. Senin tüş körbögönöñdün
sebebi, kükügüm, sanaa çekpegeniñ emespi. Adamdan
ayıрмаñ da oşo sanaa tartpaganıñda.

- Sanaa? Kş-ş!

- Ilgerden kep bar: sanaasız adam sanda çok. Telegeyi
teğiz pendeni düynödön coluktura albadım. Baylıgıñ
köböysö oşonço azap. Tagdırğa taaringandan ne payda. Ar
kim öz beşenesine buyurganın ötoyt.

- Kş-ş! Men kırgıyekke cem boluunu kaalabaym! -
Kükük üröyü uçkanday silkindi.

- Cırtkıçka cem boluudan kaç, küröş. Ölüm menen
ömürdün ortosu çalkıgan deñiz, anı süzüp ötüü moyundagı
parz, kükügüm.

- Siz biröönü atayılap kütüp atasızbı, maga uşunday
tuyulat, ene?

"Biröönü atayılap kütüp?" - Kempir kapısınan selt
etip, bte mañdayınan mañgıp karadı. Zeeni keyip,
köñülündö uygu-tuygu oylor caraldı.

"Basa, kütödüm bele!? Ooba, kütöm. Uulumdu.
Kaçantan beri anı kütüp cüröm. Kelbeyt. Emne üçün? Deni
sakpı, karaldım? Mintip köpkö keçikpeyt ele. İşinde,
üyündö tıncpı?"

Karbalastap cumuşunan keç kaytçu uulunun kara
kastum, ak köynökçön, kızıl galustuk tagıngan şamdagay
elesı tartıldı enenin köz aldına.

"Balam, meenetıñen aylanayın, çıragım, keldiñibi!?" -
dep calınıp calbardı.

Uulunun öñü ayırıp taanılgan çok. Imırkay, çırkoo,
ıylak, bıtıygan koldoru menen töşün çapçılup, emçegin tir-
malagan çürpöo kezi bir canıp kayra öçüp baratkan ak nur
sıyaktuucılırtap elestedı.

- Kş-ş!.. - Küküktün ünü kayradan selt ettirdi kempir-
di. Es-mas dendaroo baş kötörüp töböşünö, daraktın kalıñ
calbıraktarına karadı kempir. Tün kata kükük menen, anı
tügöyüm dep süylöşüp oturganın unuta tüşüptür.

- Kükügüm, ali mindasıñbı?

- Ene, tañ sögülüp baratat. Men keteyin.

- Iya, ketesiñibi?! Anda meyliñ. Senin içeer suuñ, ceer
cemiñ ali aldıda. Carın aalamda sabalay ber.

- Kş-ş-ş! - Küküktün ünü akırkı colu uguldu.

Bütökön boyu talıkşıp cer tartıp, uykudanbı ce çarça-
ganbı, dalısı büküröyüp, ansız da kıska moynu ogo beter
ülöldükündöy içine cıyrılıp tört bütökölö baştıdı kempir.
Canagı alıstap uçup körböyü baratkan ak nur kaytıp ülbül-
sülbül köz coosuna tartılıp, kempir arañdan-zorgo kübüröy
calnıp, kol sozdı:

- Sen kayda-a, men mindamın, uulum! Karaldım!
Meni koşup karaanıñ menen ala ket. Öz çayıma uçtum men
dagı, karañgı tübölüktüü tünümö. Bul çaşoogo, carık
düynögö iraaızımın. Ak sütümön keçtim senin!..

(Yanvar 1987cıl)

gülümsedi. - Düş bambaşka bir şey. Yaşlanınca uyku
gelmez, düş de ara sıra seyrek geliyor.

- Düş? O dediğiniz nedir?

- İnsanın gerçek hayatta yaşadıklarını uyurken
tekrarlanır.

- Bu dediğiniz bir günü iki defa yaşamak değil mi.
Diye hayrete düştü guguk.

Yaşlı kadın düşüncelere dalar gibi oldu.

- İki de tatlı, - dedi yaşlı kadın biraz sonra. - İki
de taşkın su gibi kabarır, ansızın elinden çıkarsa balık
gibi kayar, bir daha yakalatmaz. Senin düş görmemenin
sebebi guguşum, dert çekmiyorsun ya. İnsanlardan farkın
da işte bu dert çekmemen.

- Dert? Kişş!

- Eskilerden kalan söz var: Dertsiz insan olmaz.
Dört dörtlük biri ile dünyada hiç karşılaşmadım. Zengin-
liğin ne kadar artarsa o kadar azap. Kadere küsmenin bir
faydası yok. Herkes alınına yazılanı yaşar.

- Kişş! Ben kırkayağa yem olmak istemem! - Guguk
ödü kopmuş gibi silkindi.

- Yırtıcıya yem olmaktan kaç, mücadele et. Ölüm ile
ömürün ortası dalgalı deniz, onu yüzerek geçmek boy-
nunun borcu guguşum.

- Siz birini özellikle mi bekliyorsunuz, bana öyle
geliyor, ana?

"Birini özellikle beklemek?" - Yaşlı kadın ansızın irk-
ildi, yüzünü buruşturarak baktı. Akli karıştı ve kar-
makarışık düşünceler aklına geldi.

"Evet beklememiş miydim!? Evet bekledim. Oğlu-
mu. Çoktan beri onu bekliyorum. Gelmiyor. Niçin? İyi mi
yavrum? Böyle gecikmezdi. İşinde, evinde bir yaramazlık
yoktur umarım".

Telaşla işinden hep geç dönen oğlunun siyah ceket,
beyaz gömlek, kırmızı kravatlı atik hali, annesinin gözleri
önüne geldi.

"Oğlum, mihnetine kurban olayım, yavrum, geldin
mi!? - diye yalvar yakardı.

Oğlu tanınmaz bir haldeydi. Solgun, çitkırıldım, çok
ağlayan, küçükçük elleriyle göğsüne vuran, memesini tir-
malayan küçüklüğü, yanıp sönen bir beyaz ışık gibi par-
layarak gözlerinin önüne geldi.

- Kişş!.. - Guguşun sesi tekrar uyandırdı yaşlı
kadını. Mayısmış bir şekilde başını kaldırarak tepeye,
ağacın kalın yapraklarına baktı yaşlı kadın. Gece boyunca
gugukla onu eşim diye, konuşarak oturduğunu unutu-
vermişti bir an.

- Guguşum, hâlâ burada mısın?

- Ana, tan söküyor. Ben gideyim artık.

- Hi, gidecek misin?! Sen bilirsin. İçeceğin su, yiye-
ceğin yemek önünde. Aydınlık alemde yaşamaya devam
et.

- Kişş! Guguşun sesi son kez duyuldu.

Tüm vücudu yorgun bir şekildeydi, uykudan mı
yoksa yorgunluktan mı, omzu düşmüş, zaten kısa olan
boyunu şalyangozunki gibi toplanmış dört büküm
olmuştu yaşlı kadın. Biraz önce uçarak gözden kaybolmak
üzere olan beyaz ışık hayal meyal gözlerinin önüne geldi,
yaşlı kadın güçlkle yalvararak, ellerini uzattı :

- Sen nerede, ben buradayım, oğlum! Canım! Beni
de karaltın ile birlikte götür. Kendi yerime uçtum bende,
karanlık ve sonsuz geceme. Bu hayata, aydınlık dünyaya
raziyim ak sütümden geçtim senin!..